

Martin Moravec: Archeologie a vzdělávání. Plzeň 2012, 146 s. textu a 16 s. obrazových příloh. Disertační práce, katedra archeologie FF ZČU Plzeň

Předložená disertační práce Mgr. Martina Moravce se zabývá tématem okrajovým v naší odborné literatuře. Jde zároveň o téma s důsledky pro postavení archeologie v naší společnosti. Možná, že jeden z dalších nezpracovaných archeologických výzkumů by naší archeologii uškodil méně, než opomíjení věci tak základní, jakou je komunikace oboru s neodbornou veřejností.

Martin Moravec ve svém přístupu v mnohém navazuje na pojetí pracoviště, kde studoval. Umožnilo mu to především zvolit si toto téma v disertační práci. Ale umožnilo mu to i myšlenkově navázat na styl daný „plzeňskou školou“. V tomto smyslu zní velmi logicky to, že v akademickém vzdělávání v bakalářském stupni vychováváme potenciální archeology, že je nutné vybírat z velkého počtu absolventů bakalářského stupně pro vědecktější stupeň magisterský, že je dobře masovým vzděláváním na základě archeologie ve společnosti získávat příznivce tomuto oboru. Přesto se autor především v závěru svojí práce neubráníl emotivnímu hodnocení s oprávněnou obavou o svoje budoucí uplatnění. Oprávněně volá po normách v archeologii ve vztahu ke společnosti.

Situace je bohužel složitější, stejně jako složité je téma, které si Martin Moravec zvolil. Důvodem je jistě provázanost archeologie s tématem pedagogiky a také (oprávněný) požadavek na disertační práci, aby byla uchopena teoreticky. To vedlo autora k viditelné snaze zakomponovat do svojí práce metodické části ne zcela dobře srozumitelné. Oceňuji skutečnost, že svůj text udržel na teoretické úrovni a v podstatě nesklouznul k praktičnosti (tyto zajímavé postřehy jsou povětšinou v poznámkách pod čarou). Je totiž stálou otázkou, do jaké míry je pedagogika teoretickou disciplínou, když opakuje věci z našeho pohledu známé až samozřejmé (autor sám uvádí na s. 36, že pedagogické metody samostatně nepopisuje, běžně je používáme). Z mého pohledu je také poněkud nevyjasněná otázka použitých metod. Autor sám opakovaně (oprávněně) preferuje, i přes skepsi svého školitele, socio-demografické metody, v praxi se mu je však (ne jeho vinou?) nepodařilo naplnit s ohledem na malý počet

získaných odpovědí (s. 34). Výsledky faktograficky neuvádí. A tak hlavními metodami (viz. uvedení na s. 27) jsou písemné prameny a zahraniční výjezdy. Tedy porovnání názorů a řešení jiných s názory vlastními. Oprávněně (s. 15) autor uvádí rozdíl mezi moderní a tradiční pedagogikou, která se snaží vytyčit ideální podobu toho, čeho se má ve vzdělávání dosáhnout. Autor ve své práci spíše vytyčuje než analyzuje (chybí jiné než textové-hodnotící výsledky analýz).

Protože jde o nejpodstatnější část práce, chci uvést objektivní problémy daného tématu:

1. Martin Moravec je v pozici novátora. Téma je nutné řešit, je nutné hledat formy vyjádření na pomezí archeologie a pedagogiky, oborů velmi odlišných. Je možné, že uchopení problematiky v našich podmínkách „mezi východem a západem“ (autor opakovaně hodnotí propracovanost anglosaského a konzervativnost euroasijského přístupu) bude odlišné s ohledem na naše tradice. (Kolik našich archeologů by např. dokázalo danou práci dočíst do konce!) V tomto smyslu odvedl obrovský kus práce.

2. Disertační práce je řešena systematicky, hledá vlastní strukturu, což je v pedagogizujících tématech možné v několika řešeních, a těžko označit, že některé je lepší či horší. Autorem daná struktura je jasná a autor jí naplnil.

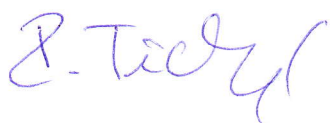
3. Autor se netají s vlastními postřehy či názory na v archeologii podstatná témata a zaujímá k nim stanoviska (s. 3 ideologické nánosy přetrvávají, s. 4 i pobavení se je smyslem návštěvy památek, s. 5 enormní množství informací nás nutí přizpůsobit vzdělávání současné globálně informačně individuální společnosti, s. 22 druhá archeologie je součástí té první, s. 59 detektory kovů, s. 60 financování výuky archeologie, s. 61 a 99 význam komunikace, s. 71 hodnocení evaluace, s. 73 chybí edukátoři s dobrou vůlí popularizovat archeologii, s. 91 poznámka o přibližování akademické a neakademické sféry vzdělávání, s. 112 chybí vzdělávání veřejných činitelů, s. 120 malý počet profesně vzdělaných archeologů, s. 126 nutná kooperace laiků a profesionálů), včetně otázek řečnických (s. 99 kdo je vinen za skutečnost, že veřejnost prahne více po památkách samých než po poznání?) nebo obtížně hodnotitelných v současné situaci bez odstupu (s. 56 mediální výuka). Každá z nich může být tématem pro diskuzi. A tak se přínosem jeví sama skutečnost, že problémy jsou pojmenovány.

Níže uvádím příklady formálních nedostatků textu práce:

- s. 5 – ... jsem reagoval, že „... archeologické turistické cíle (neuzavřená citace)
- s. 14 – síť muzeí, které (á) se orientují
- s. 17 – na rozdíl od publikací určeným (ch)
- s. 36 – do projektu na plzeňské katedry archeologie
- s. 36 – projekty se však v soutěži neuspěly
- s. 47 – ať se na zázemí výuky *koukáme* z jakéhokoliv pohledu (příliš hovorové)
- s. 47-48 – v poznámce pod čarou se opakuje věta poslední ze s. 47 i na s. 48
- s. 49 – a měli v rámci studia ... by nadále měli ... (opakuje se výraz ve větě)
- s. 52 – stal jsem aktivní součástí (chybí „se“)
- s. 57 – požadavek na využití nových metod a počítačové podpoře (y)
- s. 58 – podnítilo kantory (příliš hovorové)
- s. 58 – Takovým rizikům se lze bránit buď pasivním .. (chybí nebo) ...
- s. 59 – neboť (nebo) při dnešní stavební aktivitě, neboť
- s. 63 – apeloval na akademické a instituce (navíc „a“)
- s. 65 – nelze všech (ny) problémy komunikace
- s. 86 – stěžejní otázku jsem špatně položená (položil)
- s. 92 – chybí poznámka 52 pod čarou
- s. 97 – tuto výhodu si neakademické vzdělávací instituce oproti neakademickým uvědomují
- s. 99 – i možné (ý) další vliv na ochranu archeologického dědictví
- s. 105 – doplňují akademickou neakademickou sféru (kterou?)
- s. 126 – nekouká žádný prospěch (příliš hovorové)

Martin Moravec ve své disertační práci uchopil obtížné téma, kterým jistě žije i ve svém osobním životě. Podnikl řadu zahraničních cest. Na archeologickém vzdělávání se sám podílí. Upozornil na rizika naší archeologie při bagatelizování aktuálních témat. Bylo by laciné jeho práci jenom kritizovat. Vytvořil jeden z modelů, jak téma uchopit. Je ke zvážení, zda tento model dokáže oslovit archeologickou obec samotnou. Doba ji tvoří se všemi paradoxy. Martin Moravec sděluje, že naše archeologie zavírala oči před některými problémy příliš dlouho. A mnozí si je nepřipouští doposud. Autor odvedl kus práce, kterou je třeba vidět za předloženým textem.

Proto práci doporučuji k obhajobě

Doc. PhDr. Radomír Tichý, PhD., oponent práce

6. 8. 2012 Hradec Králové